

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulaiksi ja eräisen siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Luonnonsuojelulain lukukohtaiset kommentit

Luku 1 Yleiset säännökset

Suomen yhteismetsät ry ei kannata selvilläoloa koskevan pykälän kirjausta luonnonsuojelulakiin, koska luontotiedon selvittämisen ja selvillä olon velvollisuus olisi esimerkiksi metsänomistan vastuulla. On myös epäselvää, mikä on riittävän selvilläolon taso. Lain tulee olla helposti tulkittavissa ja niin selkeä, että siitä seuraavat vaikutukset ovat helposti ymmärrettäviä ja etukäteen tiedossa. Suurten metsänomistajien kohdalla selvilläolon vaade tarkoittaa kustannusten merkittävää nousua. Metsänomistajien on voitava luottaa viranomaisten tuottamaan luotettavaan tietoon, joka tulee olla helposti saatavissa.

Suomen yhteismetsät ry:n mielestä saamelaiskulttuurin suojaa käsittelevässä pykälässä (6 §) perusteluita tulisi ehdottomasti täsmentää, koska ehdotus on sellaisenaan tulkinnanvarainen ja vaikuttavuuteen sisältyviä riskejä ei voida ennakoida. Epäselväksi jää miten pykälää sovelletaan ja miten se vaikuttaisi maanomistajan oikeuksiin.

Luku 2 Luonnonsuojelun viranomaiset ja muut toimijat

Esitetyn pykälän 12 § mukaan kunnan tulee edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua ja sen kestävää käyttöä sekä maisemansuojelua alueellaan. Suomen yhteismetsän ry:n mielestä suojeluun sijaan tulisi puhua monimuotoisuuden edistämistä sekä maiseman säilyttämisestä, johon liittyy paljon muutakin kuin luonnon monimuotoisuus pelkästään.

Luku 3 Luonnonsuojelusuunnittelu

Suomen yhteismetsät ry haluaa korostaa vapaaehtoisen suojelun merkitystä luonnon monimuotoisuuden edistämisessä ja suojelun hyväksyttävyydessä.

Luku 4 Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen

Suomen yhteismetsät ry:n kannattaa rahallista avusta, jolla edesautetaan vapaaehtoisen luonnon monimuotoisuuden edistämiseen liittyviä toimenpiteitä.

Luku 5 Euroopan yhteisön Natura 2000 verkosto

Luku 6 Luonnonsuojelualueet

Suomen yhteismetsät ry ei kannata ilmastonmuutoksen sopeutumiseen liittyvää kirjausta luonnonsuojelualuiden perustamisedellytyksiin, koska se on liian täsmentymätön ja erittäin tulkinnanvarainen. Ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta tärkeitä alueita ilman tarkkoja perusteluja voitaisiin käyttää perusteena suojelupäätöksiä tehtäessä tai ottaa huomioon kaavoituksessa, jolla voitaisiin rajata alueita metsätaloustalouden ulkopuolelle tai ohjata metsätaloustoimintaa muulla tavoin. Suomen yhteismetsät ry:n mielestä kaavoitus ei saa olla pakkokeino uusien luonnonsuojelualueiden perustamisessa.

Ehdotuksen mukaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi ilman maanomistajan hakemusta tai suostumusta perustaa luonnonsuojelualueeksi sellaisen yksityisen alueen, joka sisältyy valtioneuvoston hyväksymään luonnonsuojeluohjelmaan tai jonka suojelu on valtioneuvoston Natura 2000 - verkoston toteuttamista koskevan periaatepäätöksen mukaan toteutettava luonnonsuojelulain keinoin. Nykyisen luonnonsuojelulain vastaavassa pykälässä on maininta vain valtioneuvoston suojeluohjelmasta ei Natura-2000 verkostosta. Suomen yhteismetsät ry ei kannata ehdotetun lisäyksen tekemistä, koska mahdollisuudet ilman maanomistajan suostumusta tapahtuvaan suojeluun eivät saa laajentua nykyisestä.

Luku 7 Luontotyyppien suojelu

Suomen yhteismetsät ry:n mielestä nykyinen luonnonsuojelulaki, muu lainsäädäntö, sertifiointi, hyvän metsän hoidon suositukset ja vapaaehtoisiin suojelukeinoihin (esim. METSO) perustuva suojelu ja huomiointi on riittävä keino luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja lajien elinympäristöjen säilymiseksi.

On muistettava, että lainsäädäntö on vain yksi osa kokonaisuutta. Suomen yhteismetsät näkee, että oleellista on kehittää nimenomaan vapaaehtoiseen suojelun perustuvia toimintamalleja ja korvausmekanismeja kuin pakkosuojelun keinoja.

Uhanalaisia luontotyyppisiä käsittelevää pykälää ei tule kirjata Suomen yhteismetsät ry:n mielestä luonnonsuojelulakiin. Luontotyyppien uhanalaisuudella ei saa olla suoria eikä epäsuoria oikeusvaikutuksia. Oleellista on suojeltavien luontotyyppien selkeät lakikirjaukset nykyisen lain mukaisesti sekä luontotyyppien määriteltävyys ja todentaminen käytännössä sekä tietoisuuteen ja tiedon saantiin panostaminen.

Luontotyyppien mahdollinen laajentaminen tulee Suomen yhteismetsät ry:n mielestä kohdistua vain erityisen arvokkaiksi määriteltäviin kohteisiin, joiden ominaisuudet on tarkasti määriteltävä ja niillä on selkeät rajausperusteet. Suomen yhteismetsät ry:n kanta on, että rajausperusteita ei tule lieventää, koska se lisäisi tulkintaepäselvyyksiä, heikentäisi maanomistajan oikeuksia ja lain yhden vertaista soveltamista.

Suomen yhteismetsät ry ei kannata tiukasti suojellun luontotyyppien heikentämiskielon sisällyttämistä luonnonsuojelulakiin, koska ehdotetun 67 § suojeltujen luontotyyppien

rajauspäätökset ovat riittävä keino tiukkaan suojeluun, jossa menettelyt ja kielto­säännös ovat yhteneväiset.

Luku 8 Eliölajien suojelu

Suomen yhteismetsät ry painottaa, että esimerkiksi suurten petolintujen pesäpuiden tarkka ja luotettava paikkatieto tulee olla maanomistajan käytettävissä ja helposti saatavissa käytännön toimenpiteiden suunnittelua ja toteutusta varten.

Suomen yhteismetsät ry:n mielestä uhanalaisuusarvioiden kirjaaminen lakiin voi johtaa siihen, että tietyt lajit säädetään asetuksella suoraan suojeltavaksi uhanalaisuusarvioiden tulosten perusteella ilman tarkempaa kokonaisharkintaa uhanalaisuuden syistä.

Suomen yhteismetsät ry:n mielestä luonnonsuojelulakiin tulisi saada kirjaus pyyntöön perustuvasta luonnonsuojeluviranomaista sitovasta ennakkotiedon saamisesta. Käytännön metsätaloustoimenpiteiden suunnittelun ja toteutuksen osalta on ensiarvoisen tärkeää, että metsänomistaja tai hakkuuoikeuden haltija voivat olla varmoja siitä, että suunnitellut toimenpiteet ovat luonnonsuojelulain mukaisia esimerkiksi tiukkaan suojeltujen eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen säästämiseksi.

Luku 9 Vaihdata, maahantuonti ja maastavienti

Luku 10 Maiseman suojelu ja hoito sekä luonnonmuistomerkit

Suomen yhteismetsät ry:n mielestä on oleellista, että maisemanhoitoalueiden perustamisessa ja hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnassa noudatetaan vuorovaikutuksellista menettelyä, jossa paikallisten asukkaiden ja maanomistajien osallistuminen on keskeistä myös muualla kuin saamelaiden kotiseutualueella. Maisemanhoitoalueen perustamiselle tulisi olla kuitenkin säädetty selkeät perustamisedellytykset, jolla maanomistajan oikeusturva varmistetaan.

Luku 11 Ekologisen kompensaation toteuttaminen

Suomen yhteismetsät ry:n kanta on, että ekologisen kompensaation toteuttamista koskevaa lukua ei tule kirjauttaa luonnonsuojelulakiin, koska Suomen yhteismetsät ry:n näkemyksen mukaan ehdotettujen säännösten toimeenpanoon liittyviä käytännön toimenpiteitä ei ole testattu.

Luku 12 Alueiden hankinta luonnonsuojelutarkoitukseen ja korvaukset

Suomen yhteismetsät ry:n mielestä maanomistajan lunastusvaatimusmahdollisuudet tulisi ulottaa myös vanhoihin luonnonsuojeluohjelmiin, koska maanomistajia ei tulisi asettaa eriarvoiseen asemaan riippumatta siitä, milloin suojelupäätös on tehty.

Suomen yhteismetsät ry:n mielestä lähtökohtana korvausvelvollisuudessa tulisi olla, että kaikkiin niihin säännöksiin, joista voi aiheutua maanomistajalle haittaa tulee liittyä lakiin perustuvat korvaussäännökset, joilla turvattaisiin perustuslaillinen omaisuuden suoja ja edesautettaisiin luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä.

Luku 13 Luonnonsuojelun tiedonhallinta ja päätöksistä tiedottaminen

Suomen yhteismetsät ry:n mielestä luonnonsuojelun käytännön toimenpiteiden suunnittelun ja toteutuksen kannalta ajantasaisen ja luotettavan paikkatiedon saatavuus on olennaisen tärkeää. Suomen yhteismetsät ry kannattaa luonnonsuojelun tiedonhallinnon kehittämistä. Tiedonhallinnon kehittämisessä ja tietojen luovutuksessa tulee kuitenkin joka vaiheessa varmistua siitä, että ympäristötiedon saatavuus ei saa vaarantaa esimerkiksi maanomistajan omaisuudensuojaa tai elinkeinonvapautta.

Luku 14 Luonnonsuojelun valvonta, hallintopakko ja rangaistukset

Suomen yhteismetsät ry:n kanta on, että väliaikaisen toimenpidekiellon aiheuttamat haitat tulee korvata täysimääräisesti.

Luku 15 Muutoksenhaku

Suomen yhteismetsät ry ei kannata rekisteröidyn yhdistyksen alueellisuuteen ja paikallisuuteen liittyvän vaatimuksen poistamista.

Luku 16 Voimaantulosäännökset

-

Huomiot muihin lakeihin ehdotettuihin muutoksiin

Ilmastonmuutoksen hillintä

-

Ekologisen kompensaation eli luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten hyvittäminen

Suomen yhteismetsät ry:n näkemykset Ekologiseen kompensaation liittyen esitetty luvussa 11

Malminetsintä luonnonsuojelualueilla

Muut huomiot

Suomen yhteismetsät ry näkee, että lain valmisteluprosessi on ollut puutteellista ja kapeakatseista. Taloudellinen ja sosiaalinen vaikutusten arviointi on jäänyt vähäiseksi, minkä vuoksi ei voida tietää mitä suoria ja välillisiä vaikutuksia luonnonsuojelulain ehdotetuista muutoksista seuraisi. Suomen yhteismetsät ry haluaa korostaa, että mikäli luonnonsuojelulain tai muun lain nojalla rajoitetaan omaisuuden suojaa, siitä on saatava lakiin perustava täysimääräinen korvaus. Lain tulisi olla selvästi tulkittava, mutta luonnonsuojelulakiin ehdotetut muutokset ovat monelta osin heikosti määriteltyä, joka lisää tulkinvaraisuutta ja sitä kautta myös lisäselvityksen tarvetta ja siitä aiheutuvia kustannuksia.

Suomen yhteismetsät ry

Jarmo Poutiainen
puheenjohtaja